

ליכן סקלרוזוס Lichen sclerosus

ליכן סקלרוזוס היא מחלת עור כרונית הפוגעת בגברים ונשים כאחד. למרות שהיא עלולה להופיע בכל חלקי הגוף, השכיחות הגבוהה ביותר היא באיזור הגניטליה (איברי המין). המחלה שכיחה יותר אצל נשים לאחר גיל המעבר, אולם קיימת בכל הגילאים – גם אצל ילדים.

הסיבה להופעת ליכן סקלרוזוס אינה ידועה. בשל הופעתה בשכיחות גבוהה יחסית אצל אנשים הסובלים ממחלות מסוג אוטו-אימוני – מצב בו הגוף מייצר תגובה חיסונית נגד מרכיבים שונים בו עצמו - ההנחה הרווחת היא שגם ליכן סקלרוזוס היא מחלה אוטו-אימונית, בה הגוף מייצר נוגדנים נגד רכיבים בעור. יש גם נטייה גנטית לחלות במחלה זו אולם לא ידוע על גן יחיד שגורם לה.

ליכן סקלרוזוס מופיעה בעיקר בעור הפות וסביב פי הטבעת. הסימפטום העיקרי הוא **גרד**, לעתים מוגבר במיוחד בשעות הלילה. סימפטומים נוספים הם הופעת מעין שריטות וחתכים בעור בשל חוסר הגמישות ההולכת וגוברת של העור, תחושת שריפה או בערה, וכאב בקיום יחסים. אצל ילדות יתכן קושי במתן צואה וצריבה במתן שתן.

השינויים במראה עור הפות בליכן סקלרוזוס כוללים שינוי בצבע העור, במראה הכללי ומרקמו. העור הופך להיות דק, פחות גמיש, וצבעו הופך לבן. זה יכול לקרות בכל איזור הפות וסביב פי הטבעת, זה יכול להופיע רק באיזור מסויים, או במספר מוקדים לא רציפים שביניהם עור רגיל. **אין קשר ישיר** בין שטח העור החולה לבין עוצמת הסימפטומים – יתכן גרד בלתי נסבל שנגרם מפגיעה במוקד קטן יחסית. עשויים לחול שינויים בצורת הפות, עם הקטנה הדרגתית של השפתיים הקטנות לעתים עד כדי העלמותן, הופעת הדבקויות בקפלי העור שסביב הדגדגן שיוצרת לעתים את הרושם המוטעה שהוא נעלם (למעשה הוא חבוי תחת העור ולא נפגע), ועד היצרות פתח הנרתיק.

הטיפול בליכן סקלרוזוס הוא **במשחת סטרואידים**. מקובל להתחיל בסטרואידים "חזקים", ובהמשך לעבור לסטרואידים חלשים יותר או להפחית את המינון של הסטרואידים החזקים.

ליכן סקלרוזוס היא מחלה כרונית, כלומר מחלה "קבועה" שלא חולפת, אך **ניתנת לשליטה** באמצעות טיפול מתאים – בדומה לסכרת או יתר לחץ דם. המשמעות היא שיש **להקפיד על טיפול** קבוע, לעתים תוך צורך בהתאמה ושינויים בטיפול. לא נדיר שלמרות הטיפול יש תקופות של החמרה בסימפטומים וצורך להעלות לתקופה קצרה את מינון הסטרואידים.

ליכן סקלרוזוס מעלה מעט את הסיכון לחלות ב**סרטן העור**, באיזור הפות הנפגע מהמחלה. כ- 5% מהנשים עם ליכן סקלרוזוס יפתחו סרטן בעור הפות. הסיכון נזה ככל הנראה נמוך יותר אצל נשים שמטופלות באופן קבוע ונמצאות **במעקב מסודר**. הביקורות התקופתיות מאפשרות לא רק מעקב אחר הצלחת הטיפול, אלא גם אבחון וטיפול מוקדמים של נגעים סרטניים.